

Buitenland

DE WEEK VAN PAUL BRILL

Wereld is voorlopig
bijveld voor Romney

Geen fijner vermaak dan leedvermaak, zal men in het Witte Huis hebben gedacht toen de Republikeinse presidentskandidaat Mitt Romney aan zijn buitenlandse tournee begon en prompt deed wat hij de president pas nog had verweten: pontificaal op de tenen van een gewaardeerd bondgenoot gaan staan. In een interview met NBC vroeg hij zich bezorgd af of Londen qua veiligheidsmaatregelen wel helemaal klaar was voor de Olympische Spelen en of de olympische gedachte volledig bezit had genomen van de Britten.

De ontboezeming zou wellicht aan de aandacht zijn ontsnapt als er niet van Britse kant met enig venijn op was gereageerd. Op een rally memoreerde burgemeester Boris Johnson dat 'this guy Mitt Romney' had betwijfeld of Londen klaar was voor de Spelen, en moedigde hij de menigte aan om luidkeels kenbaar te maken dat de Londenaren er zelf alle vertrouwen in hebben. En premier David Cameron merkte op dat het uiteraard altijd makkelijker is om Olympische Spelen te organiseren 'in the middle of nowhere' - een sardonische verwijzing naar de Winterspelen van 2002 in Salt

Buitenlandpolitiek
van Obama past
eigenlijk in traditie
van gematigde
Republikeinen

Lake City, waarvan Romney de hoofdorganisator was.

Ach, het is natuurlijk niet meer dan een storm in een glas water, die de loop van de Amerikaanse verkiezingscampagne niet wezenlijk zal beïnvloeden. Maar het incident geeft nog eens aan hoeveel moeite het Romney kost om Barack Obama het vuur na aan de schenen te leggen op het terrein van de buitenlandse politiek.

Niet dat het de Republikein ontbreekt aan verbale munitie. Eerder deze week sprak hij een congres van oorlogsveteranen toe en in die rede betichtte hij Obama ervan Amerika's vijanden en rivalen met slappe knieën tegemoet te treden en tegelijk de relatie met vrienden en bondgenoten te verwaarlozen. Zijn buitenlandse tournee, die hem na Londen voert naar Polen en Israël, is vooral bedoeld om te demonstrenen dat oude banden zullen worden aangehaald als hij in november de slag om het Witte Huis weet te winnen.

Met zijn bezoek aan Israël zal Romney zeker wel enige punten scoren bij de Amerikaanse kiezers (die overigens niet de indruk wekken erg geïnteresseerd te zijn in buitenlandse zaken). Want als wereldleider heeft Obama de meeste stekken laten vallen in het Israëlisch-Palestijns conflict. Hij heeft hoog ingezet op serieuze hervatting van het vredesproces en daarbij zijn persoonlijke prestige in de strijd geworpen. Hij maakte evenwel de strategische fout om wel in Cairo te gaan oren, maar Israël links te laten lig-

gen. Misschien had het hoe dan ook niet geholpen, maar het gevolg was een vertrouwensbreuk, die niet meer goed kwam.

Afgezien van dit netelige punt heeft de president redelijk bekwam geopereerd op het wereldtoneel. Hij heeft het internationale terrorisme stevig aangepakt. De middelen, zoals de veelvuldig ingezette drones, waren niet altijd verstoken van schadelijke neveneffecten, maar feit is dat zware klappen zijn uitgedeeld aan het terreurnetwerk, met de eliminatie van Osama bin Laden als markantste wapenfeit.

Obama heeft de interventie in Irak beëindigd zonder dat het land is gedesintegreerd. In Libië heeft hij een behoedzame doch cruciale rol op de achtergrond gespeeld. Behalve in de islamitische wereld wordt overal gunstiger over Amerika gedacht dan vier jaar geleden. Je zou willen dat Rusland en China meer samenwerkingszin aan de dag leggen, maar hun (hinder)macht is nu eenmaal een taai ongerief, dat zich niet met stoere teksten laat elimineren. En ondanks Russisch en Chinees tegenstribbelen is Obama erin geslaagd om Iran verder te isoleren.

Op de keper beschouwd vertoont Obama's buitenlandse politiek sterke gelijkenis met die van gematigde Republikeinse presidenten. Hij is als het ware in de voetsporen getreden van Dwight Eisenhower, George H.W. Bush en tot op zekere hoogte ook Richard Nixon. Per saldo is hij meer *Realpolitiker* dan wereldverbeteraar, meer pragmatisch dan idealist. Iemand die machtontplooiing niet schuwt, maar zich ook bewust is van de - intussen nog smallere - grenzen van de Amerikaanse macht. 'Fan van het klassieke Republikeinse buitenlandbeleid? Stem Obama', luidde recentelijk een toepasselijke aanbeveling in *The New Republic*.

Het is bepaald niet voor het eerst dat een uitdager diplomatieke activiteit afschildert als een teken van zwakte. Bill Clinton verweet Bush senior in 1992 dat hij China te zacht aanpakte, en George Bush junior richtte een zelfde verwijt aan de regering-Clinton in 2000. Zowel Clinton als Bush kwam er in het Witte Huis achter dat China niet langer een hapklare brok is.

Wat mij opvalt is dat Romney, alle gespierde teksten ten spijt, in bijna geen enkele internationale kwestie van belang een duidelijk andere lijn in het vooruitzicht stelt dan door Obama wordt gevolgd. De houding jegens Israël zal allicht een slag draaien als de Republikein wint. Maar verder denk ik dat er in dat geval vooral sprake zal zijn van continuïteit.

P.BRILL@VOLKSKRANT.NL

REPORTAGE HOE DE ANTWERPSE DIENST DIVERSITEIT SUCCESSEN BOEKT

Spierballentaal helpt

Puur netwerken is de werkwijze. De politie in Antwerpen wint langzaam het vertrouwen van de moslims.

Door Leen Vervaeke

Een positief verhaal, dat wil Jinnih Beels vertellen. De Antwerpse politiecommissaris, volgens Belgische deskundigen een voortrekker in de strijd tegen radicalisering, vermijdt woorden als 'radicalisme', 'extremisme' of 'terrorisme'. Haar verhaal is er één van 'diversiteit', 'dialog' en 'wederzijds respect'.

'Onze werkwijze komt neer op puur netwerken', zegt Beels, die aan het hoofd staat van de Dienst Diversiteit, een politieafdeling met vier voltijdse medewerkers en dertig agenten die op afroep inzetbaar zijn. 'We gaan de straat op, bezoeken moskeeën en scholen, nemen tijd om een koffietje te drinken en te praten. Het is een kwestie van vertrouwen, daar moet je jarenlang in investeren.'

De 35-jarige Beels ontvangt ons in een vergaderzaaltje op de achtste etage van de Antwerpse politietoren. Een perswoordvoester zit bij het gesprek. De Dienst Diversiteit is voorzichtig met media-aandacht: hoe vaker de afdeling in verband wordt gebracht met de strijd tegen radicalisering, hoe moeilijker het wordt om het vertrouwen van de allochtone Antwerpenaren te winnen.

Maar vandaag wil Beels een uitzondering maken. 'Ik wil de andere kant van het verhaal laten zien. Ik wil tonen dat je radicalisering ook op een andere manier kunt aanpakken. Door heel veel werk te steken in een gemeenschap, op een positieve manier.'

Beels' positieve toon staat in scherp contrast met de meest belichte kant van het Belgische antiradicaliseringsverhaal. In de politiek woedt een fel debat over de aanpak van geradicaliseerde moslims, dat regelmatig uitmondt in een stortvloed van te nemen harde maatregelen.

De discussie barstte begin juni los na de rellen in de Brusselse gemeente Molenbeek, opgezweept door de mediaboodschappen van de extremistische organisatie Sharia4Belgium. Verontwaardigde politici riepen op tot een verbod op radicale organisaties. Sharia4Belgium-leider Fouad Belkacem verdween voor lange tijd achter de tralies, en er gingen stemmen op om hem zijn Belgische nationaliteit te ontnemen.

'Een onnodige paniecreactie', zegt Rik Coolsaet, hoogleraar aan de Universiteit van Gent en auteur van het standaardwerk *Jihadi Terrorism and the Radicalisation Challenge*. 'We hebben in België voldoende instrumenten om Sharia4Belgium te bestrijden. We hebben geen nieuwe wetten nodig, we moeten gewoon de bestaande wetten toepassen.'

Maar de roep om een hardere aanpak blijft klinken. Minister van Binnenlandse Zaken Joëlle Milquet lan-

In de moskee van het Belgische Voorst luisteren honderdmoslimjongeren naar

Dienst Diversiteit en Sharia4Belgium

De Antwerpse Dienst Diversiteit richt zich louter op preventie. De dienst probeert de Antwerpse minderheden voor radicalisering te behoeden, maar zodra een contactpersoon toch extremistische trekjes vertoont, wordt het contact verbroken. 'We geven die informatie dan door aan de federale politie', zegt Jinnih Beels van de Dienst Diversiteit. 'Maar we houden er ons zelf niet mee bezig.' 'Voor ons werk is het essentieel dat het respect van twee kanten komt', zegt Beels resoluut. 'Met een vreedzame salafist kunnen wij een band aangaan. Maar zodra iemand geweld-

dadig is of de wet breekt, is er geen dialoog mogelijk. Met de mensen van Sharia4Belgium kunnen we dus niet praten.'

Volgens deskundigen is er ook in organisaties als Sharia4Belgium een verschil tussen de leiders en de meelopers, en kunnen de meelopers nog steeds baat hebben bij een preventieve aanpak. 'Dat moet dan een intensief één-op-één-beleid zijn', zegt politoloog prof. Rik Coolsaet. 'In Nederland doet men dat al op sommige plekken. In Antwerpen is er een aanzet toe, maar elders in België gebeurt het bijlange nog niet.'

ceerde eerder deze maand een 20-puntenplan om de strijd tegen radicale groeperingen op te drijven. En Alain Winants, hoofd van de Belgische staatsveiligheid noemde het moslimradicalisme 'de grootste bedreiging voor de democratie'.

Toch heeft België volgens deskundigen geen behoefte aan meer re-

pressieve maatregelen, maar juist aan preventieve programma's. Uit het buitenland blijkt dat de strijd tegen radicalisering het meest succes heeft als er een onderscheid wordt gemaakt tussen niet-gewelddadige orthodoxe moslims (salafisten) en politieke extremisten. En als die gewone salafisten kalm en duidelijk

DOOR ZICH TE RICHTEN OP GEMATIGDE GROEPINGEN

niet tegen moslimradicalisme

een preek van de salafistische hoogleraar Rachid Haddach.

Foto Bas Bogaerts

worden benaderd. 'Ook al geloven ze niet in democratie, toch moet je hen tonen dat ze rechten hebben', zegt Coolsaet.

Dat komt ongeveer overeen met de aanpak van de Antwerpse Dienst Diversiteit, die door deskundigen een van de weinige succesvolle voorbeelden van deradicalisering in België wordt genoemd. Ironisch genoeg, want zelf willen ze er liefst zo weinig mogelijk mee in verband worden gebracht.

De agenten van de Dienst Diversiteit, die in burgerkledij opereren, keren zich niet expliciet tegen radicalisme, maar richten zich vooral op de meerderheid van de Antwerpse moslims die gematigd is. Ze knopen contacten aan, luisteren naar de problemen en maken duidelijk wat de politie kan betekenen.

Beels: 'In het begin is er vooral achterdocht. Deze mensen hebben meestal alleen negatieve ervaringen met de politie. Ze willen eigenlijk niets met ons te maken hebben. Maar na een tijdje merken ze dat wij niet repressief optreden, dat de politie, om het met een cliché te zeggen,

wel degelijk hun vriend kan zijn.'

De uiteindelijke bedoeling is om een soort tweerichtingsverkeer tot stand te brengen. 'Wij doen een beroep op hen in conflictsituaties. Maar we moeten er ook zijn voor hen als zij in nood zitten. Wij zetten de eerste stap, maar uiteindelijk moet het van twee kanten komen.'

Deradicalisering is niet het hoofddoel van de Dienst Diversiteit, onderstreept Beels keer op keer. De politieafdeling is ook niet alleen gericht op moslims, maar evengoed op de Afrikaanse of joodse gemeenschap, of op weerspannige vakbondsleden. 'Deradicalisering is meer een gevolg van ons werk, van onze manier van communiceren.'

Beels: 'Door onze positieve contacten bij de meerderheid van de moslimgemeenschap zijn wij in staat om die alert te maken op radicalisering, om te vragen: als jullie signalen opmerken, geef het dan door. Dat is een manier van detecteren.'

'We tonen hen ook dat er andere keuzes mogelijk zijn dan radicalisering. Ze hoeven zich niet te isoleren, ze hoeven niet bepaalde wegen te be-

België volgt Nederland, met vertraging

Lange tijd gingen deskundigen ervan uit dat religieuze radicalisering een opstapje vormde naar terrorisme, en dat terreurdaden dus konden worden voorkomen door salafisten aan te pakken. Die theorie werd door onderzoek van de AIVD in Nederland en MI5 in het Verenigd Koninkrijk weerlegd. Het tegendeel bleek waar: moslims met een stevige religieuze basis glijden zelden af naar geweld. Maar in België vormt de *stepping-stone*-theorie (van salafisme naar terrorisme) nog altijd de basis voor het anti-radicaliseringsbeleid. Dat komt volgens politicoloog Rik Coolsaet

wandelen die negatief kunnen uitdraaien voor hen. Dat tonen we door een positieve, constructieve relatie op te bouwen.'

De Dienst Diversiteit krijgt veel lof, maar de positieve boodschap wordt overstemd door de harde toon van het nationale debat. Door Sharia4Belgium-leider Belkacem te

doordat de Belgische overheid de afgelopen jaren nauwelijks wetenschappelijk onderzoek heeft laten doen naar radicalisering. 'Door het gebrek aan eigen onderzoek volgt België eigenlijk de Nederlandse aanpak, maar dan met een paar jaar vertraging', zegt Coolsaet. 'We zien in België nu de paniecreactie die je in Nederland tussen 2004 en 2007 hebt gezien. Terwijl Nederland salafisme niet langer als een veiligheidsprobleem aanpakt en radicalisering in perspectief heeft geplaatst, hinken wij een paar jaar achterop.'

demoniseren en de dreiging van het radicalisme te benadrukken, doet de Belgische politiek volgens kenners precies wat ze niet moet doen.

Een Belgisch-Marokkaanse deskundige, die omwille van een politieke werkopdracht niet met zijn naam in de krant wil, merkt nu al het negatieve effect van de felle politieke uit-

spraken. 'Een paar weken na de incidenten met Sharia4Belgium kwam het Vlaams Belang in het nieuws omdat ze een halalbarbecue hadden verstoord. Zij werden met rust gelaten door justitie en politiek. In de theehuizen gonst het dan: zij mogen blijkbaar provoceren, maar een moslim niet.'

'Die spierballentaal lost het probleem niet op, maar verergert het. Belkacem werd amper nog serieus genomen onder de moslims, maar nu maakt de politiek een martelaar van hem. Het aantal leden van Sharia4Belgium schiet omhoog.'

Volgens Jinnih Beels zorgt de grote aandacht voor Belkacem inderdaad voor veel frustratie onder de Antwerpse moslims, maar blijft de relatie met de Dienst Diversiteit goed. 'Een situatie als in Molenbeek is bij ons de laatste jaren niet meer voorgekomen. We hebben zwaar geïnvesteerd in de moslimgemeenschap, en de meerderheid kan zich in onze filosofie vinden. Ze staan voor de goede naam van hun gemeenschap, en ze willen niets te maken hebben met radicalisme.'